

Бранимир В. Станковић¹
 Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет, Ниш

УДК 811.163.41'37
 811.163.41'367.626.5
 Оригинални научни рад
 Примљен: 15. 9. 2012.

АДНОМИНАЛНИ И ПРЕДИКАТИВНИ ТИП *КАКАВ* ПИТАЊА И *КОЈИ* ПИТАЊА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Сажетак: Рад указује на разлику између адноминалних *какав* питања (*какву музику слуша Игор?*), којима се захтева класификовање номиналног референта у тип (*народну/цез*), и предикативних *какав* питања у српском језику (*каква је музика коју слуша Игор?*), којима се тражи информација о било ком квалитету/особини номиналног референта (*прегласна/раштимована/народна/цез*), што не искључује и класификовање. Појава се доводи у синтаксичку и семантичку корелацију са Чинквеовом директном и индиректном придевском модификацијом уз низ одговарајућих аргумената. Кључни аргумент је чињеница да директно модификујућа адноминална *какав* питања имају неинтерсективно читање (*какав полицајац?*), док амбигвитетна предикативна *какав* питања могу имати и интерсективну и неинтерсективну интерпретацију (*какав је полицајац који?*).

Кључне речи: адноминална/предикативна *какав* питања, директна/индиректна модификација

1. Предмет и композиција рада

У овом раду се, пре свега, указује на постојање двају типова *какав* питања у српском језику – **адноминални** и **предикативни** тип, како ћу их називати – те на разлике у њиховој употреби, међусобно и у односу на *који* питања. Наиме, адноминалним типом *какав* питања (*какав* + именица) сугестивно се од саговорника тражи да класификује референта номиналне синтагме у одговарајућу природну класу, тип или (под)врсту у случајевима када је семантичко поље номиналне јединице таксономски организовано у лексикону.² Питањем (1) *какву музику слуша Игор?* од колокутора се, пре свега, захтева да именује неки тип музике, те су прагматички најприхватљивији одговори у (1.а), којима се упућује на одређене музичке жанрове (*народна музика, инструментална музика, цез музика*), јер је појам „музика“ већ класификован на одређене природне класе, а то су у конкретном случају музички жанрови. Међутим, одговори под (1.б), одговори којима се приписују друге особине/квалитети музике као аудитивног феномена (*прегласна музика, тиха музика, раштимована музика*), на адноминално *какав* питање нису прагматички прихватљиви³:

¹ branimir.stankovic@filfak.ni.ac.rs

² Показатељ да семантичко поље одређене лексичке јединице нема таксономску, хијерархијску организацију може бити управо прагматичка прихватљивост одговора на адноминално *какав* питање. То значи да код оваквих примера разлика међу двама типовима *какав* питања неће бити видљива.

³ Прагматичку неадекватност бележићу знаком „#“, неграматичност реченице „*“, а граматички и/или прагматички необичне примере знаком „?“.

(1) А: **Какву музику** слуша Игор?

(1.а) Б: Народну музику/Инструменталну музику/Џез музику.

(1.б) Б: #Прегласну музику/#Тиху музику/?Раштимовану музику.

За разлику од адноминалног типа, предикативним *какав* питањем (*какав* + копула + именица + *који*) од саговорника се тражи да именује било коју особину/квалитет референта именичке фразе, чија је позитивна дескрипција дата у рестриктивној релативној реченици (*каква је музика коју слуша Игор?*). При том, опис може бити стар и већ оперативан у дискурсу, или потпуно нов, када служи увођењу референата у дискурс приликом постављања питања. Интерогативни захтев да се наведе било која особина/квалитет номиналног референта не искључује и класификовање референта у одговарајућу природну класу, тип или (под)врсту. Из тих разлога су на предикативно *какав* питање у (2) прагматички прихватљиве обе групе одговора, и (2.а) и (2.б):

(2) А: **Каква је музика коју** слуша Игор?

(2.а) Б: Народна/Инструментална/Џез.

(2.б) Б: Прегласна/Тиха/Раштимована.⁴

Разлика међу двама типовима *какав* питања у српском језику представља значајан аргумент у прилог Чинквеове хипотезе да се придеви у људским језицима деривирају на двама различитим синтаксичким позицијама у односу на именицу, тј. да генерално постоје две врсте придевске модификације, директна и индиректна (Чинкве 2010). У раду ћу заступати интерпретацију да постоји значајна синтаксичка и семантичка корелација између адноминалних *какав* питања у српском језику и директне придевске модификације, односно предикативног *какав* питања и индиректне модификације, те представити аргументе који поткрепљују ову идеју. Тако, на пример, прагматички прихватљив одговор са редуванцом увек понавља синтаксичку конфигурацију одговарајућег *какав* питања. На адноминално *какав* питање (*какву музику слуша Игор?*) одговор

⁴ Ево још примера који илуструју разлику у денотацији између адноминалних (1,3,5) и предикативних (2,4,6) *какав* питања:

(1) А: **Какав прозор** се налази на крову куће?

(1.а) Б: Двокрилни/Дупли/Пе-ве-це.

(1.б) Б: #Затворен/#Сломљен/#Леп.

(2) А: **Какав је прозор који** се налази на крову куће?

(2.а) Б: Двокрилни/Дупли/Пе-ве-це.

(2.б) Б: Затворен/Сломљен/Леп.

(3) А: **Какав преглед** је управо извршен?

(3.а) Б: Технички/Ласерски/Клинички.

(3.б) Б: #Дугачак/#Болан/#Непријатан.

(4) А: **Какав је преглед који** је управо извршен?

(4.а) Б: Технички/Ласерски/Клинички.

(4.б) Б: Дугачак/Болан/Непријатан.

(5) А: **Какав конгрес** се одржава у Свечаној сали?

(5.а) Б: Лингвистички/Књижевни/Научни.

(5.б) Б: #Слабо посећен/#Медијски одлично испраћен/#Без спонзора.

(6) А: **Какав је конгрес који** се одржава у Свечаној сали?

(6.а) Б: Лингвистички/Књижевни/Научни.

(6.б) Б: Слабо посећен/Медијски одлично испраћен/Без спонзора.

мора бити адноминалан (*народну музику*), никако предикативан (*#народна је*) и обрнуто, на предикативно *какав* питање (*каква је музика коју слуша Игор?*), адекватан одговор је предикативан (*народна је*), а адноминалан звучи необично (*#народна музика*).⁵ У раду ће бити представљено још неколико аргумената који поткрепљују полазну интуицију.

Рад има следећу композицију. У другом поглављу дат је кратак преглед идеја о *какав* и *који* питањима у сербокроатистичкој литератури и нормативистици, уз критички осврт на питање да ли је могуће да се *какав* питањем у српском језику тражи информација о термину или термилошки употребљеном изразу. Треће поглавље анализира потенцијалну денотацију *који* и двају *какав* питања, узимајући у обзир природне класе. Емпиријско стање презентовано у четвртном поглављу показује да употреба трију питања и њихова денотација зависе не само од придевске номинације и факта да ли она разликује оба видска лика, већ и од именице коју придев модификује, тачније од начина на који је организована хијерархијска структура семантичког поља конкретног лексичког појма. Пето поглавље уводи Чинквеову дистинкцију директна/индиректна придевска модификација и указује на паралеле са одређеним и неодређеним придевским видом, те адноминалним и предикативним *какав* питањима. Шесто поглавље представља кључни аргумент да међу двама феноменима постоји корелација – адноминална *какав* питања имају само неинтерсективно читање, док су предикативна двосмислена између интерсективне и неинтерсективне интерпретације. Седмо поглавље резимира читаву анализу и доноси закључак.

2. *Какав* и *који* у сербокроатистици. Нови приступ

У сербокроатистичкој литератури још од граматика Вука Караџића и Игњата Алојзија Брлића разлика у употреби неодређеног и одређеног придевског вида објашњава се помоћу упитних заменица *какав/каква/какво* и *који/која/које*, односно прагматичком адекватношћу неодређеног придевског вида у одговору на питање *какав?*, те одређеног вида на питање *који?*. Вук пише: „[...] краћи облик

⁵ Постоје и семантички аргументи. На пример, адноминална *какав* питања готово никада се не комбинују са присвојним придевима и присвојним заменицама (1), за разлику од предикативног типа, у којем се регуларно појављују посесиви (2):

(1) ??**Какав Марков/његов сат** ти се допада?

(2) **Какав је Марков/његов сат који** ти се допада?

Реченица (1) звучи необично јер подразумева класе референата које припадају посесору, и била би прихватљива само уколико претпоставља постојање више различитих класа сатова који припадају Марку, односно њему. За разлику од адноминалног типа, предикативна *какав* питањем се стандардно комбинују са посесивима (2). Такође, с обзиром на то да адноминална *какав* питања **пресупонирају** постојање класа референата, она звуче неприхватљиво у примерима попут (3) и (4), конкретно, јер би пресупонирале утврђене класе *живота*:

(48) ***Какав живот** је у Нишу?

(49) ***Какав живот** је на Ибици?

Предикативним типом *какав* питања не пресупонирају се нужно класе, па се именице попут *живот* могу појавити у њима (5), (6):

(5) **Какав је живот** у Нишу?

(6) **Какав је живот** на Ибици?

показује каквоћу неизвјесне ствари (на питање *какав?*) н.п. зец је плашив [...] дужи облик начињен је (с додатком *и*) од првога и каквоћом опредељује ствар (на питање *који?* као њемачки члан) [...]“ (Караџић 1818: 247). Нешто прецизнији у објашњењу је Брлић: „Неодређени придјев [...] употребљава се а) кад није ријеч о некој одређеној ствари, б) кад у њемачком стоји неодређени члан *ein, eine, eines* или ако чак не стоји никакав члан, с) кад у њемачком придјев стоји иза своје именце одијелјен глаголом *biti*, д) на питање *какав?* укратко, ако придјев стоји као атрибут или сам као предикат у реченици, нпр. *Dobar čovyk... moja je žena vesela...*“ (Брлић 1833: 66). „Одређени вид употребљава се а) кад је ријеч о одређеној ствари б) ондје гдје у њемачком језику изразито долазе чланови *der, die, das* с) на питање *који?*, *која?*, *које?* уопће онда кад придјев заступа именцу или ако се као атрибут помишља заједно са својом именцом; нпр.: *mladi se je gospodin oženio...*“ (Брлић 1833: 74). У Стевановићевој знаменитој граматици аутор за ове две односно-упитне заменице каже само то да имају упитно значење када се тражи информација о лицу или предмету (*који*), односно о особини или каквоћи лица или предмета (*какав*) (Стевановић 1986: 290-292). Хрватска граматика групе аутора (Барић et alii 1997) такође повезује придевски вид и упитне заменице *који* и *какав* „Неодређени вид казује промјенљиве особине онога што значе именце и одговара на питање *какав* [...] Одређени вид употребљава се када се придјевом изриче стална особина предмета, односно када се одређује између више ствари различитих особина она о којој се говори. Тај вид одговара на питање *који* [...]“ (Барић et alii 1994: 174). Коначно, у Закључку број 12, донетом на седници Комисије за односе са јавношћу и р(ј)ешавање неодложних питања Одбора за стандардизацију српског језика од 17. децембра 1999. године, веза између двеју упитних заменица и придевског вида илуструје се, између осталог, и разликом у значењу које доноси одређени придевски вид у терминима попут *кисели купус* и неодређени вид придева у синтагмама попут *кисео купус*, те њиховом адекватношћу у одговору на питања *који*, односно *какав*:

„Ту се враћамо на питање *каковоће*, која упућује на неодређени, и *којине*, која упућује на одређени придевски вид. [...] Постоји једно поље где у српском језику суверено влада одређени придевски вид. То се поље зове *терминологија*. Колебања се дешавају када корисницима није јасно да је посредни термин или бар термилошка употреба каквог израза [...] Сви ми једемо *кисели купус* (који купус?), али се бунимо ако нам *какав* несавестан трговац у летњим месецима подметне *кисео купус*, а ми смо тражили и платили обичан, исправан (слатки) купус. Дакле: – *Који купус?* – *Кисели купус!* – *Какав купус?* – *Кисео купус!*“

(<http://www.rastko.rs/filologija/odbor/odluka012.html>, 1.3.2012.)

У закључку Одбора за стандардизацију креће се од претпоставке да на *какав* питање адекватан одговор никако не може бити термин са одређеним видом придева у свом саставу, попут *кисели купус*, без обзира на чињеницу да употребљени одређени вид придева, па ни упитна заменица *који*, у оваквим контекстима не служи за упућивање на одговарајући нејезички **ентитет** у мислима колокутора, или дискурс-модела или, пак, реалног или могућег света (у зависности од тога гледа ли се на значење из угла семантике истиносних судова или концептуалне семантике), већ на читаву (**под**)врсту као такву. Уколико је изнета тврдња – да се *какав* питањем не може питати за термине и термилошки употребљене изразе – тачна, читава интерпретација реченице (1) и по-

лазна идеја да се адноминалним типом *какав* питања од саговорника тражи да класификује референта номиналне синтагме у одговарајућу класу никако не могу бити исправне.

У циљу утврђивања емпиријског стања, спроведена је једноставна анализа језичког корпуса на интернету. Наиме, прегледани су резултати првих 100 претрага за секвенцу „који купус“ и секвенцу „какав купус“, ексцерпирани примери у којима су секвенце биле иницијалне у реченици те интерогативно употребљене, а затим проверавани контексти у којима се користе. Утврђено је да се јавио готово једнак број примера, и то 13 са *који*⁶, односно 11 са *какав*⁷, у којима су ове заменице служиле за упућивање на (под)врсте, попут *кисели*, *слатки*, *млади*, *црвени*, *љубичастии* (*купус*) и слично. Према томе, јасно је да се и *какав* питањима, и то адноминалним *какав* питањима, могу денотирати природне класе.

Да би се као одговор добио неодређени вид придева, *кисео купус*, потребно је да буде постављено **предикативно** *какав* питање (*какав је купус који...?*). Придевске номинације са оба видска лика (*кисео:кисели*) склоне су да у *који* и адноминалном *какав* питању добију читање природне класе (3-3.б), док у предикативном *какав* питању имају интерпретацију дискурс-новог квалитета референта (4-4.б):

(3) А: **Који купус** си ставио у јело? /**Какав купус** си ставио у јело?

(3.а) Б: Кисели. (тип)

(3.б) Б: ?Кисео. (особина)

(4) А: **Какав је купус који** си ставио у јело?

(4.а) Б: #Кисели. (тип)

(4.б) Б: Кисео. (особина)

Не само да се и *какав* питањем може реферисати на класе, већ постоји мањи број лексичких појмова за које уопште не важи тврдња да се одговарајућим *који* питањем упућује на термине или терминолошки употребљене изразе. У (5) се на питање *који роман?* као адекватан одговор не може појавити књижевнотеоријски термин попут *историјски роман*, већ само појединачни конкретни референт, и то *nomina propria*⁸, попут наслова одређеног романа („*На Дрини ћуприја*“):

(5) А: **Који роман** је Андрић написао 1945. године?

(5.а) Б: „На Дрини ћуприја“.

(5.б) Б: #Историјски.

⁶ У конкретном случају се претпоставља да је дискурс-модел интерлокутора празан, тј. да нема уведених номиналних референата нити квалитета, сем заједничких лексичких и прагматичких знања о свету и стварности.

⁷ Прикупљени корпус са примерима „какав купус“ налази се на крају рада.

⁸ О специфичности властитих именица у погледу референцијалности постоји обимна лингвистичка, филозофска, когнитивнопсихолошка и мултидисциплинарна литература (Стросон 1950, Серл 1958, Донелан 1970, Андерсон и Хести 1974, Лонгобарди 1994, Камејама 1997, Ван Лангендок 2007). Интересантно је да су рађене обимне студије случајева афазичног поремећаја процесуирања, памћења и/или изговарања личних имена, тзв. аномије, чији налази индиректно потврђују улогу *nomina propria* као „чисто реферишућих језичких израза“ (Семенца и Цетин 1989, Лучели и Де Ренци 1992).

(5.в) Б: #Веома популаран.

Потпуно обрнуто од изнете тврдње, у оваквим контекстима на адноминално *какав* питање (*какав роман?*) једини прагматички прихватљив одговор је термин, односно жанр романа у конкретном случају (*историјски роман*), док су одговори у којима се упућује на појединачне референте („*На Дрини ћуприја*“) или неклассификујуће квалитете референта (*веома популаран*) неадекватни или полуприхватљиви:

(6) А: **Какав роман** је Андрић написао 1945. године?

(6.а) Б: #„На Дрини ћуприја“.

(6.б) Б: Историјски.

(6.в) Б: ?Веома популаран.

Конечно, у складу са тврдњама изнетим у првом поглављу, предикативним *какав* питањем (*какав је роман који...?*) упућује се на класификујуће или неклассификујуће особине референта, па су прихватљиви одговори (7.б) и (7.в), док је потпуно депласиран одговор (7.а):

(7) А: **Какав је роман који** је Андрић написао 1945. године?

(7.а) Б: #„На Дрини ћуприја“.

(7.б) Б: Историјски.

(7.в) Б: Веома популаран.

Према томе, очигледно да теоријској основи на којој је заснована експликација у Закључку број 12 Одбора за стандардизацију недостаје прецизно одређење могуће денотације двеју упитних заменица, *који* и *какав*, прављење теоријске дистинкције између адноминалних и предикативних *какав* питања, обраћање пажње на различите контекстуалне и дискурсне могућности, па и структуру семантичког поља номинације, те конечно разумевање специфичног статуса који у овом домену имају термини (*стабилизоване варијанте* како их назива Фекете у раду Фекете 1969/73). Сва поменута питања биће предмет истраживања у наредна два поглавља.

3. Денотација трију типова питања и природне класе

У кратком прегледу досадашњег проучавања упитних заменица *који* и *какав* у сербокроатистици било је напоменуто да упитна заменица *који* служи за тражење информације о лицу или предмету (Стевановић 1986). Прецизније дефинисано, *који* питањем се од колокутора тражи да упуту на референта номиналне синтагме (*коју гитару?*), при чему денотат може бити физички присутан у контексту, може бити део претходних дискурс-модела саговорника, или се, пак, именичка фраза може по први пут уводити у дискурс. У (8.а-8.в) поменуто је илустровано и одговарајућим примерима. Поред овакве денотације, *који* питање може служити и за тражење информације о природној класи којој референт припада. Из тих разлога су на питање *коју гитару?* у (8) прагматички потпуно прихватљиви и одговори у (8.г) и (8.д) (*електричну, акустичну, бас-гитару, „фендер“, „гибсон“, „јамаха“*), којима се референт класификује у одговарајућу (под)врсту, односно тип:

(8) А: **Коју гитару** ћеш свирати вечерас?

(8.а) Б: Ову/Ону/Ту. (демонстративно, референт)

(8.б) Б: Гитару коју сам ти показао јуче/(Ону) Црвену/(Ону) Зарђалу. (дискурс-стар референт)

(8.в) Б: Гитару коју ти нисам показао/Једну црвену/Једну зарђалу. (дискурс-нов референт)

(8.г) Б: Електричну/Акустичну/Бас-гитару. ((под)врста)

(8.д) Б: „Фендер“/„Гибсон“/„Јамаха“. (тип)

(8.ђ) Б: #Овакву/#Онакву/#Такву. (демонстративно, квалитет)

(8.е) Б: #Црвену/#Зарђалу/#Очувану. (дискурс-нов квалитет или референт)

Сасвим очекивано, одговори којима се упућује на приписане или неприписане квалитете/особине у (8.ђ) (*оваква*, *онаква* и *таква* (*гитара*)) прагматички су депласирани на *који* питање. Такође, на *који* питање неприхватљиви су одговори у којима се у дискурс уводи потпуно нов неklasификујући квалитет или особина, односно потпуно нов референт, попут *црвена*, *зарђала* и *очувана* (*гитара*) у (8.е). Ово важи само за случајеве када се придевски модификатор уводи у дискурс „го“ (*bare adjective*), односно без неодређеног детерминатора (*indefinite determinator*) попут *један*, *неки*, *одређени*, *известан* и слично. Исти квалитети приписани придевима који су уведени неодређеним детерминаторима сасвим су прихватљиви у одговору на *који* питање, као што видимо у (8.в).

С друге стране, адноминалним *какав* питањима⁹, како је већ поменуто, саговорнику се даје инструкција да класификује референта номиналне синтагме у одговарајућу природну класу, тип или (под)врсту, и то у случајевима када је семантичко поље номиналне јединице таксономски организовано у лексикону. То би значило да ће на питање *какву гитару?* у (9) одговори којима се реферише на физички присутне, дискурс-старе и дискурс-нове референте бити прагматички неадекватни (9.а-9.в), али ће одговори у којима се именују класе ((под)врсте и типови) бити потпуно прихватљиви (9.г,9.д):

(9) А: **Какву гитару** ћеш свирати вечерас?

(9.а) Б: #Ову/#Ону/#Ту. (демонстративно, референт)

(9.б) Б: ?Гитару коју сам ти показао јуче/#(Ону) Црвену/#(Ону) Зарђалу. (дискурс-стар референт)

(9.в) Б: ?Гитару коју ти нисам показао/#Једну црвену/#Једну зарђалу. (дискурс-нов референт)

(9.г) Б: Електричну/Акустичну/Бас-гитару. ((под)врста)

(9.д) Б: „Фендер“/„Гибсон“/„Јамаха“. (тип)

(9.ђ) Б: Овакву/Онакву/Такву. (демонстративно, квалитет)

(9.е) Б: ?Црвену/?Зарђалу/?Очувану. (дискурс-нов квалитет или референт)

На адноминално питање *каква гитара?* прагматички су адекватни одговори у којима се демонстративима упућује на приписане или неприписане квали-

⁹ У раду неће бити узимана у обзир (ад)миративна употреба адноминалног *какав* питања са партикулом *то*:

1. **Какву** си **то** гитару купио?!

тете/особине (*оваква, онаква и таква (гитара)*). Међутим, на овај тип питања веома су необични одговори којима се у дискурс уводе потпуно нови неклассификујући квалитети или особине референта ирелевантни за сâм контекст¹⁰. Ово је управо оно по чему се адноминална *какав* питања разликују од предикативних.

Већ је било речи о томе да се предикативним *какав* питањима од саговорника тражи да именује било коју особину/квалитет референта именичке фразе, чија је позитивна дескрипција дата у рестриктивној релативној реченици, при чему именовање особине не искључује и класификовање референта у одговарајућу природну класу, тип или (под)врсту. Према томе, на предикативна *какав* питања биће депласирани и/или необични само одговори из прве групе – одговори којима се реферише на физички присутне, дискурс-старе и дискурс-нове референте (10.а-10.в) – док ће сви остали одговори бити прихватљиви. Адекватни одговори на предикативно *какав* питање (*каква је гитара која...?*) биће, тако, (под)врсте и типови (10.г,10.д) и одговори у којима се демонстративима упућује на приписане или неприписане квалитете/особине (*оваква, онаква и таква (гитара)*). Коначно, на предикативно питање сасвим су прихватљиви и одговори којима се у дискурс уводе потпуно нови неклассификујући квалитети или особине референта (10.ђ):

(10) А: **Каква је гитара коју** ћеш свирати вечерас?

(10.а) Б: #Ова/#Она/#Та. (демонстративно, референт)

(10.б) Б: ?Гитара коју сам ти показао јуче/#Она црвена/#Она зарђала. (дискурс-стар референт)

(10.в) Б: ?Гитара коју ти нисам показао/#Једна црвена/#Једна зарђала. (дискурс-нов референт)

(10.г) Б: Електрична/Акустична/Бас-гитара. ((под)врста)

(10.д) Б: „Фендер“/,„Гибсон“/,„Јамаха“. (тип)

(10.ђ) Б: Оваква/Онаква/Таква. (демонстративно, квалитет)

(10.е) Б: Црвена/Зарђала/Очувана. (дискурс-нов квалитет)

Анализа примера у (8)-(10) показује да може доћи до великог преклапања у денотацији *који* и двају *какав* питања. Најважнији је закључак да је у контекстима попут анализираниог сасвим могуће да на сва три типа питања адекватан одговор буде (под)врста или тип (г,д). Даље, видели смо да је прва група одговора (а-в), одговори којима се упућује на референта номиналне синтагме при чему денотат може бити физички присутан у контексту, може бити део претходних дискурс-модела саговорника или се по први пут уводи у дискурс, једино прихватљива на *који* питање. Дакле, *који* питања су једина референторијентисана. За разлику од њих, оба *какав* питања су квалитет-оријентисана¹¹.

¹⁰ Ирелевантност за контекст, дакле, овде не искључује могућност да боја инструмента или његова очуваност буду проминентни у дискурс-моделу интерлокутора. У том случају би понуђени одговори били прагматички сасвим прихватљиви.

¹¹ На овој дистинкцији је засновано традиционално објашњење разлике између *који* и *какав* питања. Како видимо, чињеница је да у одговарајућим контекстима сва три питања могу бити класа-оријентисана.

Из тих разлога су одговори у којима се упућује на приписане или неприписане квалитете (*ћ*) адекватни на оба *какав* питања и депласирани на *који* питања. На крају, потврђена је почетна теза из првог поглавља да је суштинска разлика између двају *какав* питања прагматичка адекватност одговора са дискурс-новим некласификујућим квалитетима и њихова релевантност за контекст. Овакви одговори су необични или неприхватљиви на адноминална *какав* питања, али су потпуно прихватљиви на предикативна *какав* питања.

4. Три типа питања и лексичке структуре у три нивоа

Можда најбитнији закључак у претходној анализи био је да (под)врсте и типови могу бити адекватан одговор на сва три типа питања, на адноминална (*какав*^А?) и предикативна *какав* (*какав*^П?) питања, те на *који* питања. Постоји, међутим, извесно ограничење, а тиче се хијерархијске структуре семантичког поља централног лексичког појма. Наиме, да би се и *који* и адноминалним *какав* питањем могло упућивати на класе, неопходно је да структура појма буде „једноставна“, тј. од само два нивоа. Тако је анализирана јединица *музика* надређена само јединицама чије су номинације поједини музички жанрови, а који су прагматички прихватљив одговор и на *који* и на адноминално *какав* питање:

(11) А: **Коју музику** слуша Игор?/**Какву музику** слуша Игор?

(11.а) Б: Народну музику/Инструменталну музику/Џез музику.

(11.б) Б: #Прегласну музику/#Тиху музику/?Раштимовану музику.

„музика“
„народна музика“   „инструментална музика“   „џез музика“ –
која?каква^А?каква^П?
(прегласна) – каква^П?

Уколико је, међутим, семантичко поље организовано на три нивоа, *који* и адноминално *какав* питање добијају различиту денотацију – *који* питањем се тада упућује на појединачне врсте (*species*), номинације најниже у таксономији, док се адноминалним *какав* питањем упућује на „збир појединачних врста“ – родове (*genus*), јединице средњег нивоа у хијерархији. Илустроваћу ово примерима именица *факултет* и *инструмент*.

На питања *који факултет?* и *који инструмент?* прихватљиви одговори су само појединачни ентитети, факултетске установе, односно појединачни инструменти:

(12) А: **Који факултет** је завршила Вања?

(12.а) Б: #Хуманистички.

(12.б) Б: Филозофски.

(12.в) Б: #Корумпиран.

(13) **Који инструмент** свира Раде?

(13.а) #Жичани.

(13.б) Виолину.

(13.в) #Гласан.

Дакле, у оваквим окружењима *који* питањем (12,13) упућује се на конкретне појединачне референте (12.б,13.б), али не и на класификацијске типове референата (12.а,13.а), или пак на њихове неклассификацијске особине (12.в,13.в). У истим контекстима адноминалним *какав* питањима (14,15) денотирају се класификоване групе (14.а,15.а), али не и појединачне номинације именичког референта (14.б,15.б) или неклассификујуће особине (14.в,15.в):

(14) А: **Какав факултет** је завршила Вања?

(14.а) Б: Хуманистички.

(14.б) Б: #Филозофски.

(14.в) Б: #Корумпиран.

(15) **Какав инструмент** свира Раде?

(15.а) Жичани.

(15.б) #Виолину.

(15.в) #Гласан.

Конечно, предикативним *какав* питањима (16,17) се код лексичких јединица овакве структуре не упућује на појединачне номинације (16.б,17.б), већ само на групе (16.а,17.а) или неклассификујуће особине централног лексичког појма (16.в,17.в):

(16) А: **Какав је факултет који** је завршила Вања?

(16.а) Б: Хуманистички.

(16.б) Б: ?Филозофски.

(16.в) Б: Корумпиран.

(17) **Какав је инструмент који** свира Раде?

(17.а) Жичани.

(17.б) #Виолина.

(17.в) Гласан.

„факултет“
 „хуманистички факултет“ – *какав^А?какав^П*
 „филозофски факултет“ „филолошки факултет“ – *који?*
 (**корумпиран**) – *какав^П?*

„инструмент“
 „жичани инструмент“ – *какав^А?какав^П?*
 „виолина“ „виолончело“ – *који?*
 (**гласан**) – *какав^П?*

Према томе, у претходном поглављу показали смо каква је денотација *који* и двају *какав* питања, са посебном пажњом на природне класе. Овим поглављем указано је чињеницу да употреба трију питања и њихова денотација зависе не само од придевске номинације и факта да ли она разликује оба видска лика, већ и од именице коју придев модификује, тачније од начина на који је организована хијерархијска структура семантичког поља конкретног лексичког појма.¹² У

¹² Код јединица са сложеном хијерархијском структуром адноминално *какав* питање у сингулару звучи необично у ситуацији када за упитаног колокутора не постоји специфичан референт. Замислимо ситуацију у којој саговорник нема на памети ниједну конкретну спортску дисциплину. Питање (1) било би неприхватљиво, сем у случају да је упитаник замислио одређени спорт, попут пливања:

наредним двама поглављима показашу какве се то базичне структуре људског језика налазе у позадини презентованог феномена.

5. Директна и индиректна придевска модификација

Постојање двају типова *какав* питања у српском језику само по себи не представља неку нарочито значајну лингвистичку чињеницу, али је интересно са општелингвистичке тачке гледишта када се у обзир узме хипотеза Чинквеа из студије Чинкве 2010 да у људским језицима постоје две врсте придева, директни и индиректни модификатори, те да се они генеришу на различитим синтаксичким позицијама у односу на номинални конституент који модификују.¹³ С обзиром на синтаксичке и семантичке карактеристике двају типова *какав* питања, чини се да између њих и двеју Чинквеових модификација постоји јасна корелација. Из тих разлога, увешћу прво Чинквеове појмове директна и индиректна модификација, затим ћу указати на њихову сличност са двама *какав* питањима у српском језику, те понудити доказе за тврдњу да се ради о феноменима који се у доброј мери поклапају.

Синтаксички посматрано, придеви директне модификације, према Чинквеу, јесу „функционални елементи који имају статус фразе, спојени као спецификатори глава које су продужена проеција (extended projection) номиналне фразе“ („direct modification adjectives will be argued here to be functional elements, with phrasal status, merged as specifiers of distinct heads of the extended projection of the NP“ (Чинкве 2010: 80). Директни модификатори се никада не деривирају у редукованој релативној реченици. Пример за директну модификацију су придеви *извршини* и *будући*. Придеве овог типа проналазимо строго у преноминалној позицији – *извршини продуцент*, *будући продуцент* (18,19), никада у предика-

---

(1) ?**Какав спорт** обожаваш?

(1) је прихватљиво само у дискурсу у коме се, попут игре погађања појма, од колокутора не тражи да именује конкретан спорт, већ само захтева да га класификује у неку скупину спортова дефинисану лексиконом (попут *олимпијски спортови*, *водени спортови*, *колективни* и сл). У том случају реплике у (2) биле би потпуно прагматички адекватне:

(2) Олимпијски/Водени/Колективни.

Међутим, када за упитаног колокутора не постоји специфичан референт, већ је фокус интерогације на појмовима са средњег нивоа структуре, адноминално *какав* питање звучи прихватљиво само у плуралу:

(3) **Какве спортове** обожаваш?

Ово додатно поткрепљује тврдњу да у сложеној лексичкој структури адноминално *какав* питање денотира класе, јединице са средњег нивоа хијерархије.

¹³ Хипотеза да се различити придеви деривирају на различитим синтаксичким позицијама у односу на именуцу коју модификују прилично је стара. Како наводи Чинкве, ова традиција сеже све до радова Болинцер 1967, Сигл 1976а, те Сигл 1976б, у којима се указује на очигледне недостатке почетног приступа у генеративној синтакси (Чомски 1955, Чомски 1957, Смит 1961) да се сви преноминални атрибутивни придеви деривирају посредством трансформационих операција из предикативних придева, тачније из постноминалне релативне реченице, која се затим редукује у постноминални придев:

1. the letters which [recently arrived] > the letters [recently arrived] > the [recently arrived] letters
2. писма која су [скоро пристигла] > писма [скоро пристигла] > [скоро пристигла] писма

тиву (18.а,19.а), те се они не би ни могли деривирати у релативној реченици (18.б,19.б):

(18) Јован је **извршни продуцент**.

(18.а) *Продуцент је **извршни**.

(18.б) *Јован је **продуцент који је извршни**.

(19) Јован је **будући продуцент**.

(19.а) *Продуцент је **будући**.

(19.б) *Јован је **продуцент који је будући**.

Насупрот придевима директне модификације, придеви индиректне модификације (*весео младић*) могу стајати и адноминално (20) и у предикативу (21), па се могу интерпретирати као модификатори који се генеришу у редукованој релативној реченици (20.а), али се затим подижу до адноминалне позиције (20.б), и то увек даље од директне модификације (20.в,20.г):

(20) Јован је **весео младић**.

(21) Младић је **весео**.

(20.а) Јован је **младић који је весео**.

(20.б) Јован је **младић (који је) весео** → Јован је **весео младић**

(20.в) Јован је **извршни продуцент (који је) весео** → Јован је **весео извршни продуцент**

(20.г) Јован је **извршни продуцент (који је) весео** → *Јован је **извршни весео продуцент**

Очигледно је да адноминална *какав* питања у српском језику имају исту синтаксичку конфигурацију као директна придевска модификација, док су предикативна *какав* питања налик индиректној модификацији.¹⁴ Дистинкција између директне и индиректне модификације овде је илустрована паром придева (*извршни, будући* Vs. *весео*) којима припадност једној, односно другој групи произилази из лексичке семантике. Много значајнија појава је да категорија придевског вида у српском језику корелира са два типа модификације. Пре свега, примећујемо да придеви директне модификације из примера (18) и (19) имају само облик одређеног вида (**извршан:извршни, *будућ:будући*), док придев индиректне модификације познаје оба видска лика (*весео:весели*). Ово је у директној вези са реченичним функцијама које ове јединице као синтаксеме могу имати. Тако, на позицији предикатива у српском језику готово увек налазе се придеви у неодређеном придевском виду, а ови исти придеви могу стајати и адноминално – ово у потпуности наликује опису индиректне модификације:

(22) Студент је **весео**.

(23) **Весео** студент пева.

С друге стране, одређени вид придева (код придевских номинација које

¹⁴ Значајан аргумент у корист ове корелације је чињеница да се у несловенским језицима употребљавају две потпуно различите врсте питања за тражење информације о типовима, односно неклаификацијским особинама. У (1) су наведени примери недвосмисленог питања за врсте у енглеском и италијанском:

1) **What kind of cheese** are you eating? / **Che tipo di formaggio** manghi?

1.а) **Какав сир** једеш?

2) **What's the cheese** you're eating like? / **Com'è il formaggio che** manghi?

2.а) **Какав је сир који** једеш?

имају оба видска лика) врло је ретко у предикативу и најчешће је позициониран адноминално – директна модификација¹⁵:

(24) *Студент је **весели**.

(25) **Весели** студент пева.

Кључни аргумент у корист хипотезе о двама типовима придевске модификације у Чинквеовој студији представљају семантичке разлике које у читањима добијају придеви када се нађу на синтаксички маркираној позицији (постноминална у германским језицима и српском, преноминална у романским језицима) у односу на двосмислену интерпретацију коју имају на немаркираној позицији (преноминална у германским и српском, постноминална у романским језицима). Оваквих семантичких разлика има десетак, а један део њих релевантан¹⁶ је и за придевски вид у српском језику, у коме је одређени вид семантички немаркиран и корелира двосмисленим немаркираним позицијама у двама језичким групама, док је неодређени вид семантички маркиран и корелира недвосмисленој маркираној постноминалној позицији у германским језицима (Станковић 2011): интерсективно и неинтерсективно читање, временски глобално и временски локално читање, специфично и неспецифично читање, те рестриктивно и нерестриктивно читање иза квантификатора *сваки*. У наредном поглављу представићу само прву поменути семантичку дистинкцију, интерсективност и неинтерсективност, показашу њену релевантност за придевски вид у српском језику, а затим указати на везу са двама *какав* питањима у српском језику.

6. Интерсективност, неинтерсективност и два типа *какав* питања

Интерсективност и неинтерсективност придевске модификације као појмови односе се на начин на који се скуп свих екстралингвистичких референата који задовољавају номинални опис комбинује са скупом свих референата који носе придевом приписану особину да би се добила адекватна дескрипција модификованог референта. На пример, у (26) језички израз *добри полицајац* може имати интерсективно читање у коме се полицајцу придевом не приписује да је добар у обављању полицијске дужности, већ да је добра особа:

(26) Он је био *добри полицајац*. (интерсективно-двосмислено)

(26.а) „Он је био полицајац који је добродушан“ (интерсективно)

(26.б) (#) „Он је био полицајац који добро обавља своју дужност“ (неинтерсективно)

¹⁵ У руском језику дистрибуција је обрнута – краћи облик придева јавља се само предикативно, а дужа форма на обема позицијама, и предикативној и адноминалној.

¹⁶ Семантичке разлике које нису релевантне за придевски вид у српском језику су:

1. модално читање или читање имплицитне релативне реченице придева *possible/possibile* (*могућ*) у енглеском и италијанском језику
2. релативно или апсолутно читање придева попут *tall/altissimi* (*(веома) висок*) у енглеском и италијанском језику
3. компаративно или апсолутно читање суперлатива у италијанском
4. евалуативно или пропозиционо читање придева *unknown/sconosciuti* (*познати*) у енглеском и италијанском
5. читање придева *different/differenti* (*различити*) у којем су номиналне синтагме међусобно зависне или читање у којем се придев односи на дискурсну анафору.

Особина *добар* у случају интерсективности приписује се екстензији именичког појма, а не интензији. Адекватан опис модификације придева је да се он налази у пресеку скупа добрих особа и скупа полицајаца:

(27) $\| \text{добри полицајац} \| = \| \text{добар човек} \| \cap \| \text{полицајац} \|$

Одређени вид придева је, будући немаркиран, двосмислен између овог и неинтерсективног читања, када се особина *добар* директно приписује полицајцу, односно када придев „адвербијално“ описује начин на који он врши полицијску службу. У српском језику је неодређени вид маркиран и њиме се бележе индиректне модификације попут неинтерсективности. Тако, израз *добар полицајац* може се односити само на професионалног полицијског службеника, који не мора нужно бити добар у погледу моралних квалитета личности:

(28) Он је био *добар полицајац*. (неинтерсективно-недвосмислено)

(28.а) # „Он је био полицајац који је добродушан“ (интерсективно)

(28.б) „Он је био полицајац који добро обавља своју дужност“ (неинтерсективно)

Неинтерсективни придеви приписују квалитет интензији, а не екстензији именичког појма, и њихов опис односи се на подскуп скупа добрих полицијских службеника међу свим полицајцима:

(29) $\| \text{добар полицајац} \| = \| \text{добар} \| \subseteq \| \text{полицајац} \|$

Семантичка разлика између интерсективности и неинтерсективности¹⁷ релевантна је и за германске и романске језике, а граматикализована је синтаксичким распоредом у номиналној фрази – немаркиране позиције су двосмислене, док је маркирана позиција недвосмисленог читања¹⁸.

Синтаксичка конфигурација и семантичка интерпретација *какав* питања уклапају се у дату структуру. Адноминалним *какав* питањем, као што смо већ утврдили, сугестивно се пита за класе, подскупове номиналних референата, па ће они бити неинтерсективне интерпретације. Интерогацијом *какав полицајац?* никако се не може интерсективно питати за људске, моралне ква-

¹⁷ Поједини придеви и њихови видски ликови у српском језику су супротне семантике. На пример, одређени вид придева *стари* у *стари пријатељ* је двосмислен између неинтерсективног („стар као пријатељ“) и интерсективног читања („стар као човек“), док је неодређени вид, *стар пријатељ*, недвосмислено интерсективне интерпретације („стар као човек“).

¹⁸ У италијанском језику се померањем придева у преноминалну позицију може маркирати неинтерсективност придевске модификације. Постноминална позиција је немаркирана и двосмислена. Тако, на пример, у (1) немаркирани постноминални придев *buon* (*добар*) може имати читање у коме се ова особина приписује интензији именице *attaccante* (*нападач*) – за нападача у фудбалској игри се тврди да добро напада противнички гол – али може имати и интерсективно читање, када се особина приписује екстензији именице, односно када се личности нападача приписује доброта:

(1) **Un attaccante buono** non farebbe mai una cosa del genere. (двосмислено)

(1.а) „Добар нападач никада не би учинио нешто тако“ (неинтерсективно)

(1.б) „Добр(одушни) и нападач никада не би учинио нешто тако“ (интерсективно)

Померањем придева у маркирану постноминалну позицију добија се строго неинтерсективно читање:

(2) **Un buon attaccante** non farebbe mai una cosa del genere (недвосмислено неинтерсективно)

(2.а) „Добар нападач никада не би учинио нешто тако“ (неинтерсективно)

(2.б) # „Добр(одушни) и нападач никада не би учинио нешто тако“ (интерсективно) (Чинкве 2010: 18)

литете личности полицајца, већ само неинтерсективно за његове квалитете као службеника:

(30) А: **Какав полицајац** ти је помогао? (неинтерсективно)

Адекватан одговор на адноминално *какав* питање може бити само придевом модификована номинална фраза са именицом *полицајац*, а никако модификација њене екстензије *човек*, *особа*:

(31) Б: #Добар (човек). (интерсективно)

(32) Б: Добар (полицајац). (неинтерсективно)

У дискурсу се након адноминалног *какав* питања (33) и неинтерсективног одговора (34) може јавити реплика (35), у којој се фокус питања помера са полицијског деловања на личност полицајца, али је прагматички потпуно депласирано употребити адверзативни везник *а* и потом (таутолошки) поновити неинтерсективно питање у (36):

(33) А: **Какав полицајац** ти је помогао?

(34) Б: Добар.

(35) А: А **какав је као човек**?

(36) А: #А **какав је као полицајац**?

Адноминално *какав* питање је неинтерсективно (прецизније, супсективно) јер пита за непознати подскуп полицајаца, а не за пресек скупа свих полицајаца и скупа људи са непознатом особином:

(37) $\|\text{какав полицајац}\| = \|\text{?какав}\| \subseteq \|\text{полицајац}\|$

Подсетићу, адноминалним *какав* питањима се недвосмислено тражи информација о природним класама референата, а не квалитетима ирелевантним за класификаторске контексте. Природне класе представљају подскупове дефинисане у лексикону и формално у потпуности одговарају директној неинтерсективној модификацији.

С друге стране, предикативно *какав* питање може имати и неинтерсективно и интерсективно читање:

(38) **Какав је полицајац који** ти је помогао? (двосмислено)

Адекватан одговор на питање (38) може бити и неинтерсективан (39) и интерсективан (40):

(39) Добар (је полицајац). (неинтерсективно)

(40) Добар (је човек). (интерсективно)

У дискурсу се након двосмисленог предикативног *какав* питања (41) и одговора (42) могу јавити и реплика (43) и реплика (44), јер се фокус питања може померати са (неинтерсективног) полицијског деловања на (интерсективну) личност полицајца (43), али и обрнуто (44), што потврђује амбигвитетност предикативног *какав* питања у (41):

(41) А: **Какав је полицајац који** ти је помогао?

(42) Б: Добар.

(43) А: А **какав је као човек**?

(44) А: А **какав је као полицајац**?

Предикативно *какав* питање је двосмислено између неинтерсективног читања, када захтева информацију о непознатом подскупу скупа свих полицајаца, и интерсективног читања, када пита за пресек скупа свих полицајаца и скупа људи са непознатом особином која је у фокусу:

(45) $\| \text{какав је полицајац} \| = \| ? \text{какав} \| \subseteq \| \text{полицајац} \| \vee \| ? \text{какав човек} \| \cap \| \text{полицајац} \|$

Предикативна *какав* питања су двосмислена, јер траже информацију о било ком квалитету референта, што укључује и природне класе референата и квалитете ирелевантне за класификаторске контексте. Налик немаркираном, двосмисленом одређеном виду, који може имати и интерсективно и неинтерсективно читање, предикативним *какав* питањима могу се денотирати и подскупови дефинисани у лексикону, али и особине које се приписују појединачним референтима. Индиректна модификација генерише се на маркираној позицији и након редуковања „пење“ се до немаркиране позиције адноминалног директног модификатора. Аналогно, предикативна *какав* питања денотирају и индиректне (интерсективне) и директне (неинтерсективне) модификаторе.

7. Закључак

Рад расветљава дистинкцију међу двама типовима *какав* питања у српском језику, адноминалног и предикативног типа, међусобно и у односу на *који* питања. Адноминалним типом *какав* питања (*какову музику слуша Игор?*) сугестивно се од саговорника тражи да класификује референта номиналне синтагме у одговарајућу природну класу, тип или (под)врсту у случајевима када је семантичко поље номиналне јединице таксономски организовано у лексикону. Предикативним *какав* питањем (*каква је музика коју слуша Игор?*) од саговорника се тражи да именује било коју особину/квалитет референта именичке фразе, чија је позитивна дескрипција дата у рестриктивној релативној реченици. Овај опис може бити стар и већ оперативан у дискурсу, или потпуно нов, када служи увођењу референата у дискурс. Интерогативни захтев да се наведе било која особина/квалитет номиналног референта не искључује и класификовање референта у одговарајућу природну класу, тип или (под)врсту. Коначно, *који* питањем се од колокутора тражи да упуту на референта номиналне синтагме (*коју гитару?*), при чему денотат може бити физички присутан у контексту, може бити део претходних дискурс-модела саговорника, или се, пак, именичка фраза може по први пут уводити у дискурс.

У раду је дат кратак преглед идеја о *какав* и *који* питањима у сербобројатистичкој литератури и нормативистици, уз критички осврт на питање да ли је могуће да се *какав* питањем у српском језику тражи информација о термину или терминолошки употребљеном изразу. Показано је да природне класе имају специјалан статус, да оне не морају нужно одговарати *који* питању, да има ситуација када су класе прагматички адекватан одговор само на адноминално *какав* питање, али и да има примера у којима сва три питања могу упућивати на типове. Штавише, употреба трију питања и њихова денотација зависе не само од придевске номинације и факта да ли она разликује оба видска лика, већ и од именице коју придев модификује, тачније од начина на који је организована хијерархијска структура семантичког поља конкретног лексичког појма. Други сегмент рада односио се на успостављање корелације са Чинквеовим директним и индиректним модификаторима. Указано је на многобројне сличности у синтаксичкој конфигурацији и у семантичким читањима које са овим катего-

ријама имају одређени и неодређени придевски вид, те два типа *какав* питања. Као кључни аргумент представљена је чињеница да су *какав* питања недвосмислена и имају само неинтерсективно читање, док су предикативна двосмислена између интерсективне и неинтерсективне интерпретације.

Корпус

1. Ali, **kakav kupus**, kiseli ili ...? (<http://www.coolinarika.com/recept/burek-sa-mesom-i-pita-od-kupusa/komentari/>)
2. **Kakav kupus?** Kiseljen ne? (<http://www.mameibebe.biz.hr/phpBB2/viewtopic.php?f=38&t=62251>)
3. **Kakav kupus** volite... (<http://www.bg-anime.com/archive/index.php?t-821-p-8.html>)
4. A **kakav kupus** ti volis? (<http://serbianforum.org/forumske-igre/123677-postavite-pitanje-osobi-ispod-234.html>)
5. Sta se dobija time sto se pece na listovima kupusa i **kakav kupus** se koristi za to? <http://www.coolinarika.com/slika/374289/komentari/>
6. Rado bi ja probo tvoje sarme, da vidim kako ih motaš i koliko ih zapečeš, kol'ko suvog mesa staviš radi arome, koje mleveno koristiš, **kakav kupus**... (<http://forum.krstarica.com/showthread.php/573155-Skup%C5%A1tinska-kafana-6/page114>)
7. **Kakav kupus** da kupim i može li sa manje masnoce da se sprema, nekako dijetalno, koje je meso najbolje da se kombinuje i da li se meso sprema pre pecenja sa kupusom. (<http://www1.serbiancafe.com/eng/diskusije/mesg/47/014282246/podvarak.html?8>)
8. A **kakav kupus** pravis Alisa? (<http://www.kurir-info.rs/komentari/ispalili-se-sarkozi-i-obama-tracarili-u-ukljucen-mikrofon-clanak-121220>)
9. O odgovornosti nas nastavnika i profesora koji u prepunim satnicama i učionicama fingiramo HNOSove i bolonje da bi djecu učili kakve vrste pijeska postoje u Osječko-baranjskoj županiji, i **kakav kupus** raste u Lici, i kako riješiti parcijalne diferencijalne jednadžbe, i kako je u(ne)ređena ekonomija, i kako su razmišljali grčki filozofi, ... (<http://www.forumohalu.org/index.php?topic=694.240;wap2>)
10. A **kakav kupus** se to stavlja, kiseo ili onaj obican? <http://forum.krstarica.com/showthread.php/121051-Kutak-za-trudnice/page736?pp=15>
11. Volim salatu od kupusa, sarmu, kuhani kupus, grcki kupus (ili po makedonski "rasturenu sarmu", kineski kupus, koreanski kiseli kupus (kimchi), njemacki sauerkraut... izgleda da volim bilo **kakav kupus**. (<http://kafic.net/forum/drustvo-i-zabava/kuhinja/kupusss-12456/5>)

Литература

- Андерсон и Хести 1974: Anderson, J, R. Hastie, „Individuation and reference in memory: Proper names and definite descriptions“, Cognitive Psychology, Volume 6, 4, Elsevier, 1974, 495–514

- Барић et alii 1997: Barić, E, Lončarić, M, Malić, D, Pavešić, S, Peti, M, Zečević, V, Znika, M, „Hrvatska gramatika“, II promijenjeno izdanje, ŠK, Zagreb, 1997
- Болинцер 1967: Bolinger, D. „Adjectives in English: Attribution and Predication“, *Lingua* 18, 1967, 1-34
- Борас и Кристијан 1971: Borrás, F. M, R. F. Christian, „Aspects of Modern Russian Syntax and Vocabulary“, у: *Russian Syntax, Second Edition*, Oxford Press, 1971
- Брлић 1833: Brlić, I. A. „Grammatik der Illyrischen Sprache, wie solche in Bosnien, Dalmazien, Slawonien, Serbien, Ragusa ec. dann von den Illyriern in Banat und Ungarn gesprochen wird. Fur Teutsche verfasst und herausgegeben von Ignatz A. Berlich“, Ofen, 1833
- Ван Лангендок 2007: van Langendonck, W. „Theory and Typology of Proper Names“, Серија „Trends in Linguistics. Studies and Monographs [TiLSM]“, 168, Mouton de Gruyter, 2007
- Донелан 1970: Donnellan, K. S. Proper names and identifying descriptions, *Synthese*, Volume 21, 3-4, 1970, 335-358
- Караџић 1818: Караџић, В. „Српска грамтика“, у: *Скупљени граматички и полемички списи*, књ. II, св. 1, Београд 1984
- Лучели и Де Ренци 1992: Lucchelli, F, de Renzi, E. C. „Proper name anomia“, *A Journal Devoted to the Study of the Nervous System and Behavior*, Vol 28(2), 1992, 221-230
- Маретић 1899: Maretić, T. „Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika“, Zagreb, 1899, III izdanje (bez stilistike), Matica hrvatska, Zagreb, 1963
- Семенца и Цетин 1989: Semenza, C, M. Zettin, „Evidence from aphasia for the role of proper names as pure referring expressions“, *Nature*, 342, 1989, 678 - 679
- Серл 1958: J. R. Searle, „Proper Names“, *Mind, New Series*, Vol. 67, No. 266, Oxford University Press, 1958, 166-173
- Сигл 1976а: Siegel, M. E. A. *Capturing the Adjective*, Ph.D. Dissertation, University of Massachusetts, Amherst, MA, 1976
- Сигл 1976б: Siegel, M. E. A. „Capturing the Russian Adjective“, у: В. Partee (ed.), *Montague Grammar*, 293-309. New York, Academic Press, 1976
- Смит 1961: Smith, C. „A class of complex modifiers in English“. *Language* 37, 1961, 342-365
- Станковић 2011: Станковић, Б. „Придевски вид у српском језику и позиција придева у номиналној фрази у романским и германским језицима“, *Зборник са 2. Научног скупа младих филолога, одржаног у Крагујевцу 2010. године*, ФИЛУМ, Крагујевац, 2011, 247-258
- Стевановић 1986: Стевановић, М. *Савремени српскохрватски језик 1 (Грамаатички системи и књижевнोजезичка норма)*, Научна књига, Београд, 1986, 1-654
- Стросон 1950: P. F. Strawson, „On Referring“, *Mind, New Series*, Vol. 59, 235, Oxford University Press, 1950, 320-344
- Фекете 1969/73: Фекете, Е. *Облик, значење и употреба одређеног и неодређеног придевог вида у српскохрватском језику*, 1. део у: *Јужнословенски филолог* 28/1,2, Београд, 1969, 321-386 и 2. део у: *Јужнословенски филолог*, 29/3,4, Београд, 1973, 339-523

Чинкве 2010: Cinque, G. *The Syntax of Adjectives: A Comparative Study*. Cambridge, MA: MIT Press, 2010

Чомски 1955: Chomsky, N. *The Logical Structure of Linguistic Theory*. New York: Plenum Press, 1955

Чомски 1957: Chomsky, N. *Syntactic Structures*. The Hague: Mouton, 1957

Branimir Stanković

ADNOMINAL AND PREDICATIVE TYPE OF *KAKAV* QUESTIONS AND *KOJI* QUESTIONS IN SERBIAN LANGUAGE

Summary

The paper describes the distinction between adnominal *kakav* questions (*какову музику слуша Игор?* (*what kind of music does Igor listen to?*)), which demand classifying of the nominal referent (*народну / џез* (*folk / jazz*)), and predicative *kakav* questions in Serbian language (*каква је музика коју слуша Игор?* (*what's the music Igor listens to like?*)), which ask for any quality of the nominal referent (*прегласна / раитимована / народна / џез* (*too loud / out of tune / folk / jazz*)), without the exclusion of the classification. This phenomenon is correlated with Cinque's categories of direct and indirect adjective modification, presenting a set of appropriate syntax and semantics arguments in favor of this proposal. The key argument is the fact that directly modifying adnominal *kakav* questions have only a non-intersective reading (*какав полицајац?*), while ambiguous predicative *kakav* questions may have an intersective or a non-intersective reading (*какав је полицајац који?*).

Key words: adnominal/predicative *kakav* questions, direct/indirect modification

